

AYVA

Ocak 2021

Dünya Ayva Verileri (ton)

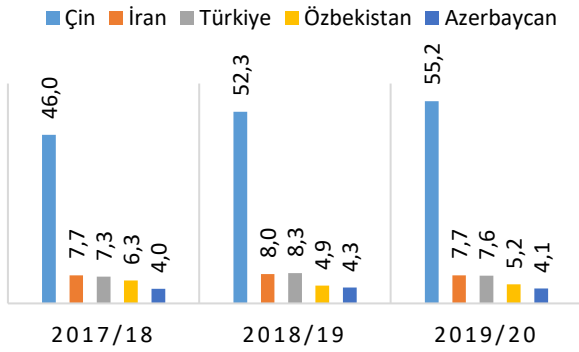
	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 ¹	Değişim ² (%)
Alan (ha)	82.491	86.241	89.699	87.986	93.699	6,5
Verim (kg/ha)	8.160	7.397	7.776	7.508	7.114	-5,2
Üretim	673.157	637.883	697.532	660.562	666.589	0,9
İthalat	18.104	23.190	27.255	30.645	30.440	-0,7
İhracat	42.484	36.029	35.182	44.777	37.898	-15,4
İhracat Fiyatı (\$/ton)	968	903	944	888	863	-2,8

Kaynak: FAOSTAT (Erişim Tarihi: 22.01.2021), ^{1/}Tahmin, ^{2/}Son iki sezonun değişimidir.

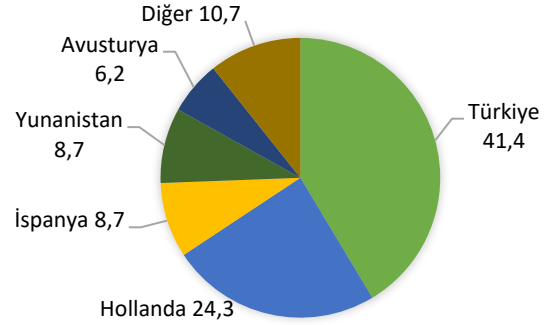
Dünya ayva dikili alanları son beş sezonda %13,6 oranında artarak 2019/20 sezonunda 93.699 ha'a ulaşmıştır. Çin dünyadaki ayva dikili alanlarından %55,2 pay alarak ilk sırada yer alırken, İran %7,7 ile ikinci, Türkiye %7,6 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Dünya ayva üretimi, hektara ortalama 7.114 kg verim ile 666.589 ton olarak gerçekleşmiştir. Çin, Türkiye'ye göre 7 kat fazla ayva dikili alanlarına sahip olmasına rağmen, dünya ayva üretiminde Türkiye liderdir. Türkiye dünya ortalamasının yaklaşık 3,6 katı ayva verimine sahip ve dünya sıralamasında İsviçre'den

sonra ikinci sırada iken Çin, dünya ortalamasının çok altında en son sıralarda yer almaktadır. 2019/20'de dünya ayva üretiminin yaklaşık on sekizde biri ticarete konu olmuştur. Dünyadaki ayva ihracatının %89'u Türkiye, Hollanda, İspanya, Yunanistan ve Avusturya'dan oluşan beş ülke tarafından yapılmaktadır. Türkiye dünyanın en büyük ayva ihracatçısı konumunda olup dünyadaki ayva ihracatının %41,4'ü Türkiye tarafından yapılmıştır. Dünya ayva ithalatında %19'luk pay ile ilk sırada yer alan ülke ise Rusya'dır.

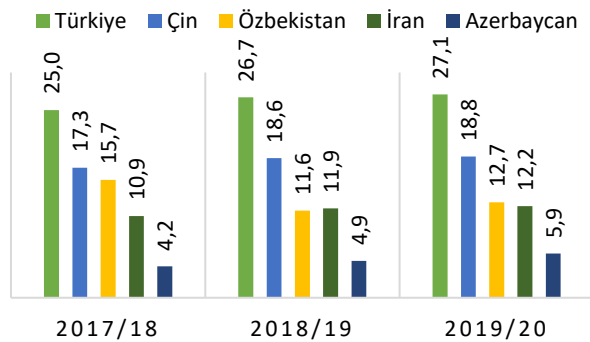
Ayva dikim alanında önemli ülkeler (%)

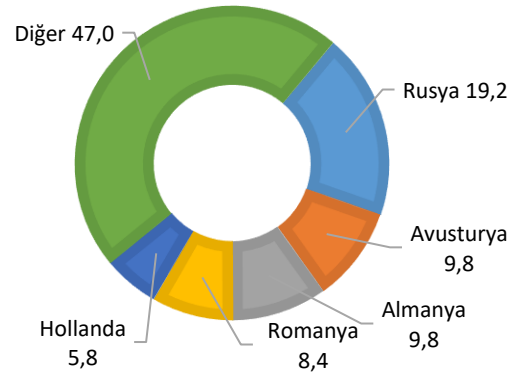
Ülkelere göre dünya ayva ihracatı (2019/20, %)

Ayva üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre ayva ithalatı (2019/20, %)

Türkiye'deki ayva arz ve kullanımına ilişkin veriler incelendiğinde, 2018/19 sezonunda 72.641 da alanda 176.479 ton ayva üretildiği görülmektedir. Dekara düşen ortalama ayva verimi 2.429 kg, meyve veren ağaç başına düşen ortalama ayva verimi 52 kg'dır. 2018/19 sezonunda 2015/16 sezonuna göre ayva dikim alanları %22, meyve veren ağaç başına düşen ayva verimi %53, üretim ise %56

oranında artmıştır. Türkiye'de kişi başına düşen ayva tüketimi 2018/19 sezonunda 1,7 kg'dır. Türkiye'nin ayva üretiminde kendine yeterlilik oranı ise %112'dir.

TÜİK Bitkisel Üretim İstatistiklerine göre ayva üretimi 2019/20 sezonunda bir önceki sezona göre %2,3 oranında artarak 180.542 tona yükselmiştir. 2020/21 sezonunda ise 189.251 ton ayva üretilmiştir.

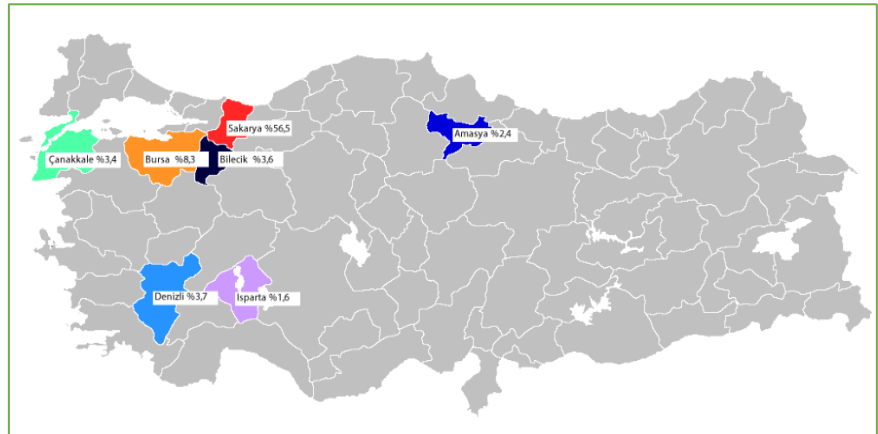
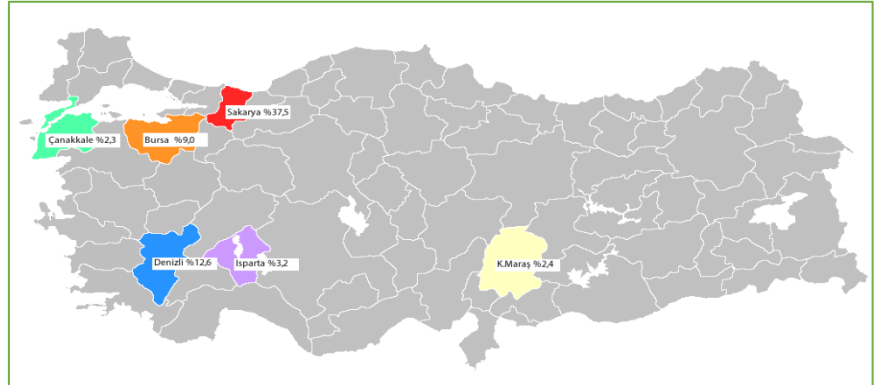
Türkiye Ayva Verileri (ton)

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Değişim ¹ (%)
Alan (da)	53.982	59.154	64.579	65.680	72.641	10,6
Verim (kg/da)	1.987	1.909	1.957	2.650	2.429	-8,3
Verim (kg/meyve veren ağaç)	35	34	37	51	52	2,0
Üretim	107.243	112.900	126.400	174.038	176.479	1,4
Yurt içi kullanım	93.191	94.991	105.846	143.592	148.824	3,6
İthalat	-	19	85	-	67	-
İhracat	7.617	11.154	13.055	20.004	17.133	-14,4
Kişi başına tüketim (kg)	1,1	1,1	1,2	1,6	1,7	6,2
Kendine yeterlilik (%)	108	112	112	114	112	-2,1

Kaynak: TÜİK, 1/Verisi olan son iki sezonun değişimini göstermektedir. İthalat ve ihracat miktarları hesaplanırken 080840000000 (taze ayva) GTİP kodu kullanılmıştır. Piyasa dönemi: 1 Temmuz-30 Haziran

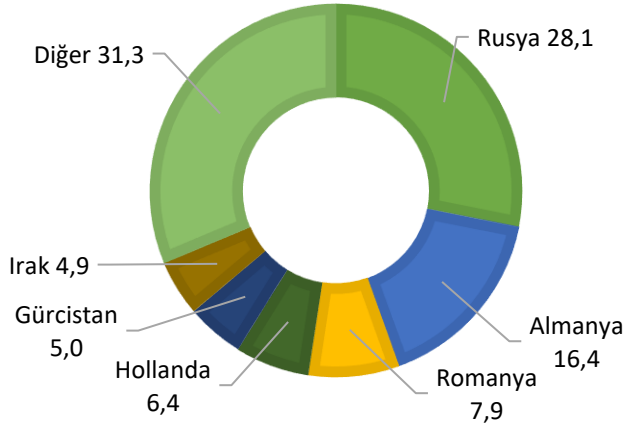
Ayva dikim alanları: Türkiye'de 2019/20 sezonunda ayva dikili alanları 71 bin dekadır. Ayva dikili alanlarının %67'si Sakarya, Denizli, Bursa, Isparta, Kahramanmaraş, Çanakkale'den oluşan 6 ilde bulunmaktadır. Türkiye'de ortalama ayva verimi dekara 2.542 kg'dır.

Ayva Üretimi; Türkiye'de 2019/20 sezonunda ayva üretimi 180.542 ton'dur. Ayva üretiminin %80'i Sakarya, Bursa, Denizli, Bilecik, Çanakkale, Isparta ve Amasya illerinde yapılmıştır. Meyve veren yaşta ağaç sayısı 3,4 milyon adettir. Meyve veren ağaç başına düşen en yüksek verim 100 kg ile Sakarya ilindedir. Ayva üretiminin %60'a yakını Sakarya'nın Geyve ilçesinde üretilmekte olup yörenin ekolojik koşullarından dolayı ayva kalitesi yüksek, sulu ve sert meyve yapısı, tadındaki şeker, asit oranındaki denge dolayısıyla tüketici tarafından daha çok tercih edilmektedir.

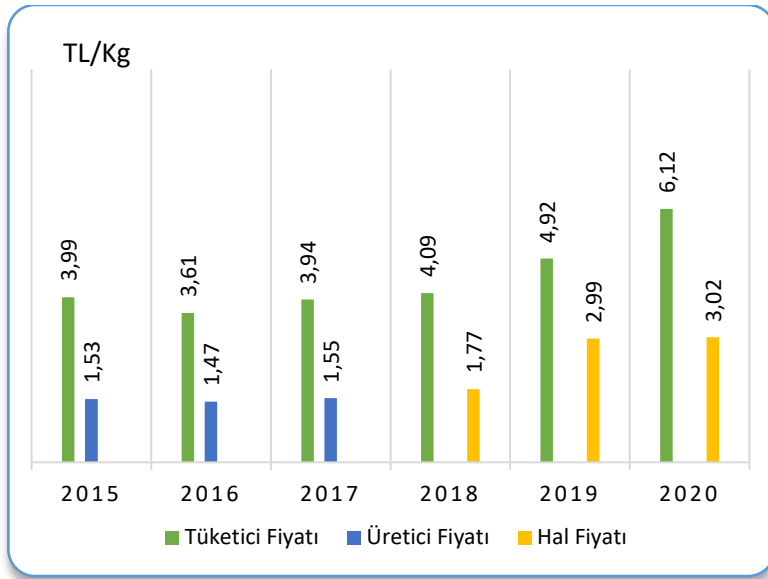
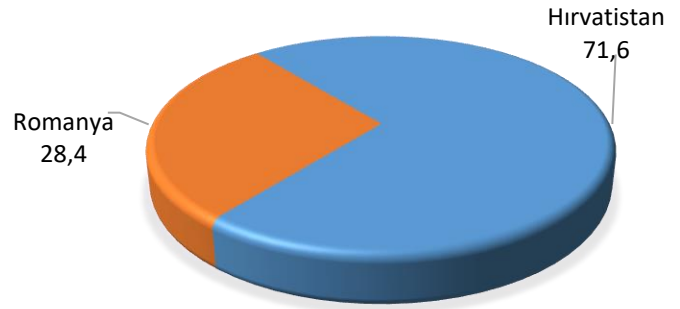

Türkiye'de Ayva Dış Ticareti: Türkiye dünya ayva üretimi ve ihracatında lider konumdadır. 2018/19 sezonunda üretilen ayvanın %10'u olan 17,133 ton ayva ihraç edilmiştir. Toplam ayva ihracatının yarısı Rusya (%28,1), Almanya (%16,4) ve Romanya (%7,9)'ya yapılmıştır. 2019/20 sezonunda ise 13 milyon dolar değerinde 16.333 ton ayva ihracatı yapılmıştır. İthal edilen ayva miktarı 67 ton, değeri 2.220 dolar'dır.

Türkiye'nin ülkelere göre ayva ihracatı (2019/20, %)

Türkiye'nin ülkelere göre ayva ithalatı (2019/20, %)

TÜİK verilerine göre, ayva hal fiyatı 2019 yılında 2,99 TL/da iken 2020 yılında %1 oranında artarak 3,02 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

Ayva tüketici fiyatı 2019 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %20 oranında artarak 4,92 TL/kg olmuştur. Tüketici fiyatı 2020 yılında 2019 yılına göre %24 oranında artarak 6,12 TL/kg'ye yükselmiştir. 2020 yılı Aralık ayında ayva tüketici fiyatı bir önceki yılın aynı ayına oranla %33 oranında artarak 6,47 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: Üretici Fiyatı: TÜİK Tarımsal Yapı (Üretim, Fiyat, Değer) Yayını, Hal Fiyatı: Ticaret Bakanlığı

Türkiye'de Ayva Üretimine Yönelik Tarımsal Destekler: Türkiye'de ayva üretimine yönelik olarak 2020 yılında, toprak analizi desteği (40 TL), mazot desteği (15 TL/da), gübre desteği (4 TL/da), organik tarım desteği (bireysel ürün sertifikası 100 TL/da, üretici grubu ürün sertifikası 50 TL/da), iyi tarım uygulamaları desteği (bireysel sertifikasyon 40 TL/da, 50 TL/da, grup sertifikasyonu 20 TL/da), sertifikalı fidan/fide kullanım desteği (sertifikalı 280 TL/da, standart 100 TL/da), sertifikalı fidan üretim desteği (aşılı fidan 0,50 TL/adet, aşısız fidan 0,25 TL/adet) verilmiştir. 1 kg ayvaya 2017 yılında verilen toplam destek 0,005 TL iken, 2020 yılında bu değer 0,008 TL'ye yükselmiştir.

Yıllar	Verilen Destek (TL/kg)			
	Toprak Analizi	Gübre	Mazot	Toplam
2016		0,006		0,006
2017	0,0003	0,002	0,003	0,005
2018	0,0003	0,002	0,004	0,006
2019	0,0003	0,002	0,006	0,008
2020	0,0003	0,002	0,006	0,008

Kaynak: TOB verilerinden TEPGE hesaplamaları, 2020 yılı hesaplamaları 2019 yılı verimi esas alınarak yapılmıştır.

	2016	2017	2018	2019	2020
Ayva Fiyatı (TL/kg) ¹	1,47	1,55	1,77	2,99	3,02
Ayva Fiyatı + Destek (TL/kg)	1,48	1,55	1,77	2,99	3,03
Gübre Fiyatı (TL/kg)	0,53	0,71	1,03	1,22	1,28
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,85	4,69	5,78	6,43	6,07
1 kg ayva ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Ayva /Gübre	2,77	2,18	1,72	2,45	2,36
Ayva + Destek/Gübre	2,78	2,18	1,72	2,45	2,37
Ayva /Mazot	0,38	0,33	0,31	0,47	0,50
Ayva + Destek/Mazot	0,38	0,33	0,31	0,47	0,50

Kaynak: TOB ve TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

2020 destekleri, 2019 verimi esas alınarak hesaplanmıştır

¹/ 2016 ve 2017 TÜİK üretici fiyatı, 2018 ve 2019 Ticaret Bakanlığı hal fiyatı

Ayva Girdi Pariteleri

Ayva'ya ait ürün fiyatı/girdi paritesi incelendiğinde, 2016 yılında 1 kg ayva ile 2,77 kg gübre, 0,38 lt mazot alınabilirken; 2020 yılında 2,36 kg gübre, 0,50 lt mazot alınmaktadır.

Ayvaya yönelik olarak verilen destekler göz önünde bulundurulduğunda ise 2016 yılında 2,78 kg gübre, 0,38 lt mazot alınabilirken; 2020 yılında 2,37 kg gübre ve 0,50 lt mazot alınmaktadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Dünya ayva üretimi ve ihracatında lider olan Türkiye her ne kadar ayva ihracatında birinci sırada yer alsada, 2019/20 sezonunda üretilen ayvanın sadece %11'i ihracata konu olmuştur. Dünya ayva ihracatında %24 oranındaki payı ile Türkiye'den sonra ikinci sırada yer alan Hollanda, ayva üretimi hiç yapmadığı halde Türkiye dâhil çeşitli ülkelere ithal ettiği ayvayı, ambalajlayıp cazibe kazandırarak, pazarlama kanallarını da etkin olarak kullanarak yeniden ihraç etmektedir. 2019 yılında dünya ayva ihracatından %6,2 oranında pay alan Avusturya'da da aynı yol izlendiği görülmektedir. Bu noktada Türkiye açısından yurtdışı pazarların çeşitlendirilmesi ve pazarlama kanallarının etkin olarak kullanılması önemlidir.

Literatürde Tarım Ekonomisi alanında ayva konusunda son yıllarda yapılan tek bilimsel çalışma "Türkiye'de Ayva Yetiştiriciliğinin Ekonomik Yapısı ve Pazarlama Sorunları" isimli yüksek lisans tezidir. 2016 yılında yapılan araştırmanın ana materyalini Sakarya, Bursa, Antalya, Bilecik ve Denizli illeri oluşturmuş 204 ayva yetiştiricisi ile yüz yüze anket yapılmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, ayva üretiminde en önemli pazarlama sorunları; depolama maliyetlerinin yüksekliği, ihracat olanaklarının yetersizliği, üreticinin doğrudan ihracat yapabilmesine olanak sağlayan

teşviklerin yetersiz olması, sözleşmeli ayva üretimi yapılamaması, üreticilerin birleşip bir örgüt altında pazarlama yapabilme gibi bir kültürün yaygınlaşmaması olması ve pazarlamaya yönelik bir kooperatifin olmaması gösterilmiştir.

Yetiştiricilikte ise en önemli sorun olarak görülen don konusunda; ayvanın çiçeklenme döneminde büyük zarar vermesine karşı, tahmin ve erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi veya etkinleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca donun vermiş olduğu zarara karşı maddi olarak alınabilecek önlemlerden tarım sigortasının geliştirilmesi, poliçenin üretici lehinde genişletilmesi ve üreticilerin beklentileri ile uyumlaştırılması gerektiği, ayva özelinde önemli bir maliyet unsuru oluşturan soğuk hava depolarının üretici birlikleri kurularak, birlikler aracılığıyla daha düşük ücretler ile kullanılmasının sağlanmasının önemli olduğu belirtilmiştir.

Kaynak:

Şirikçi, B.S., 2016. Türkiye'de Ayva Yetiştiriciliğinin Ekonomik Yapısı ve Pazarlama Sorunları. Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Dr. Tijen ÖZÜDOĞRU, tijen.ozudogru@tarimormangov.tr, +90 312 2875833